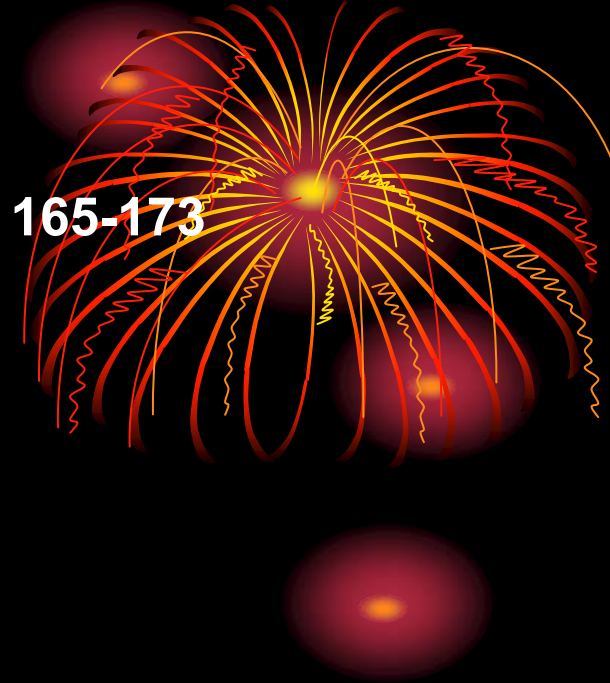

Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler Ferdi Odabaşı 165-173

- Kaynak II; Eğitim Psikolojisi

Yazar;B.YEŞİLYAPRAK

Hazırlayan;Ferdi ODABAŞI 2005-2006

Ders Sor.; Doç. Dr. Nasip DEMİRKUŞ ,

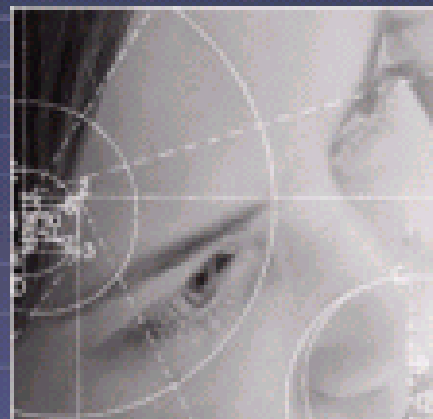
- 1-Önce Soruları Tıklayın Yanıtlamaya Çalışın.
- 2-Verdiğiniz Yanıtların Şıklarını Kenara Yazın.
- 3-Sonra Yanıtlarınızı Kontrol Ediniz.
- 4-Yanlış Yanıtları Muhakeme Ediniz.
- 5-Gösteriyi İzleyin Tekrar Aynı İşlemi Yapınız.

ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Öğrenmeyi olumlu
yada olumsuz
yönde etkileyen,
diğer bir ifade ile
öğrenmeyi
kolaylaştıran ya
da zorlaştıran
etkenler vardır.

Bunlar
öğrenenle,
öğrenme
yöntemiyle,
öğrenilecek
malzemenin türü
ve öğrenme
ortamıyla ilgili
etkenlerdir.

Öğrenenle İlgili Etkenler (Kişisel Etkenler)

Öğrenmede öğrenenle ilgili etkenlerin başında türe özgü davranışlar ve olgunlaşma ile öğrenmeye hazır oluş gelmektedir.

- a) **Yaş:** Genellikle en iyi öğrenme yaşı genç yetişkinlik yaşıdır. Ne çok gençler, ne de çok yaşlılar genç yetişkinler kadar kolay öğrenemezler.

b) Zeka: Zeka bazı psikologlarca öğrenme yeteneğinin bir ölçüsü olarak gösterilmektedir. Diğer bir deyişle zeka yükseldikçe daha çok öğrenme olduğu düşünülmektedir. Çocukların okumayı öğrenmek için ortalama 6-6,5 zeka yaşında olmaları gerekir.

İnsanların, zeka testleri ile ölçülen zeka düzeyleri, onların ne kadar kolaylıkla öğrenebilecekleri konusunda büyük farklar olduğunu ortaya koymaktadır. Yani öğrenme hızının, kişinin zeka durumuyla yakın ve doğrudan doğruya bir ilişkisi vardır.

c) **Güdülenme:** Güdü davranışı bir amaca doğru başlatan ve sürdüren bir iç şarttır. Güdüler organizma içindeki ihtiyaçlardan doğar ve bu ihtiyaçların giderilmesi için organizmayı harekete geçirir. Öğrenmede güdüler üç yönden önemlidir.

1. Güdü davranışı oluşturan en önemli etmendir.
2. Güdü 'pekiştirme' içinde gereklidir. Yani davranışın sürdürülmesini/tekrarlanmasını sağlar. Bu nedenle, güdü, öğrenmenin temel koşuludur.
3. Güdü davranış değişikliğini de denetler. Yani davranışın şu yada bu yönde olmasını sağlar. Böylece, organizmanın doğru tepkide bulunabilme olasılığı artar.

Ödül yada pekiştirmeler, güdülerini doyumlayan olaylardır. Bireyin geliştirdiği sayısız güdüler vardır. Bunlardan bazıları normal büyüme ve yaşam için temel koşullardır. Tüm canlıların güdülenmesi, yaşamı sürdürme ve gizil güçlerini gerçekleştirme aslından kaynağını alır.

Yeterince güdülenmeyen bir kişi, diğer koşulların (yaş, zeka vb.) uygun olduğu durumlarda bile gerekli olan, beklenen öğrenmeyi gerçekleştiremeyebilir.

d) Genel Uyarılmışlık Hali: Herhangi bir öğrenmenin olabilmesi için bireyin uyarılmışlık haline (arousal) gelmesi gereklidir. Sözel öğrenme durumunda genel uyarılmışlık halinin olması ön koşuldur. Çünkü karmaşık zihinsel işlemler söz konusudur. Kişi tamamen uyanık değilse ve tüm enerjisini yaptığı iş üzerinde yoğunlaştırmamışsa, iyi bir öğrenme gerçekleşmesi beklenemez.

Bu durumun tersi olarak, çok aşırı uyarılmışlık düzeyi de öğrenmeyi engeller. Böyle bir durumda olan kişi o kadar çok uyarılmıştır ki enerjisini yaptığı öğrenme üzerinde yoğunlaştırmakta zorlanır. Çünkü bu durumda 'heyecan' ya da 'kaygı' söz konusudur.

Yüksek kaygı düzeyi, öğrencilerin belirli bir konuyu öğrenirken yoğunlaşmalarına engel olur. Sınav sırasında öğrenci, aşırı kaygı nedeniyle öğrendiklerini hatırlayamaz.

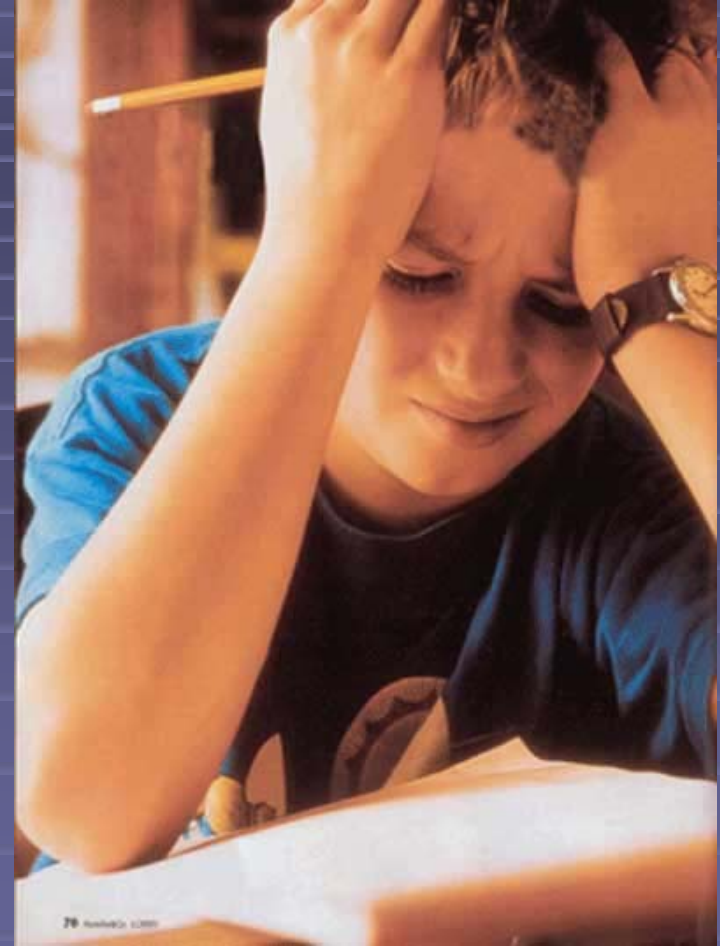
Aynı biçimde, korku duygusu da öğrenmeyi engelleyici bir etkide bulunabilir. Ancak bazı hallerde korku koşullama yoluyla öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir etkide bulunur. Örneğin, sirkteki hayvanın kırbaç yemekten korkusu yada kırbaç yeme cezası yüzünden bazı akrobatik hareketleri öğrenmesi gibi.

e) Fizyolojik Durum:

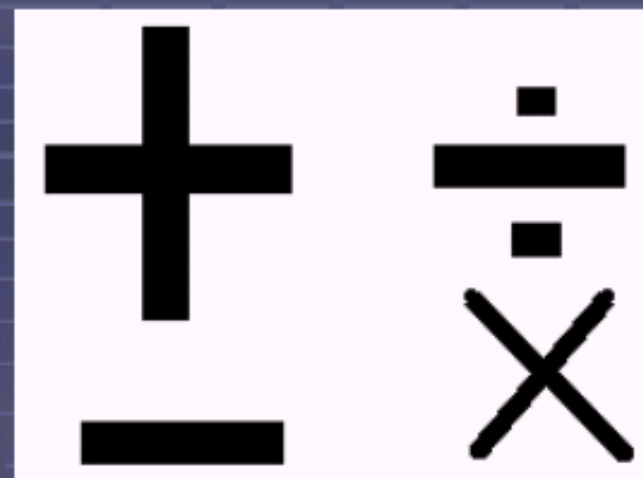
Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için kişinin fizyolojik durumunun sağlıklı olması gerekir. Özellikle görme, işitme gibi duyum bozuklukları ya da kronik bedensel bir hastalık gibi sağlık bozukluğu durumlarında yeterli verim ya çok az sağlanır, ya da hiç sağlanamaz

f) Önceki Öğrenilenlerin Aktarılması:

Yetişkin kişiler hemen hemen hiçbir öğrenmeye sıfırdan başlamazlar, yeni bir öğrenme olurken eski öğrenmelerden de etkilenir ve her yeni öğrenme eskisinin üzerine kurulur. Örneğin, okulda matematik dersinde öğrendiklerimizi bakkalda alışveriş yaparken kullanırız.

Okullardaki eğitimde; her konu, daha önce öğrenilmiş olması gereken başka konularla bağlantılıdır. Eğitimde bu bağlantıyı her zaman göz önünde tutmak, daha önce öğrenilenlerin üzerine bilgiler eklemek, diğer konulara ters düşmeyen konu ve kavramları öğretmek gereklidir. Bir derste kullanılan kavramlar diğer derslerde öğrenilen kavramlara ters düştüğünde, öğrencinin öğrenmesi zorlaşır.

$$X_D = \frac{X_L \cdot \left[\frac{\alpha}{(\alpha - 1) \cdot X_L + 1} - \frac{O}{V} \right]}{1 - \frac{O}{V}} \quad (26)$$

$$X_D - X_L = X_L \cdot \frac{(\alpha - 1) \cdot (1 - X_L)}{[(\alpha - 1) \cdot X_L + 1] \cdot \left(1 - \frac{O}{V}\right)} \quad (27)$$

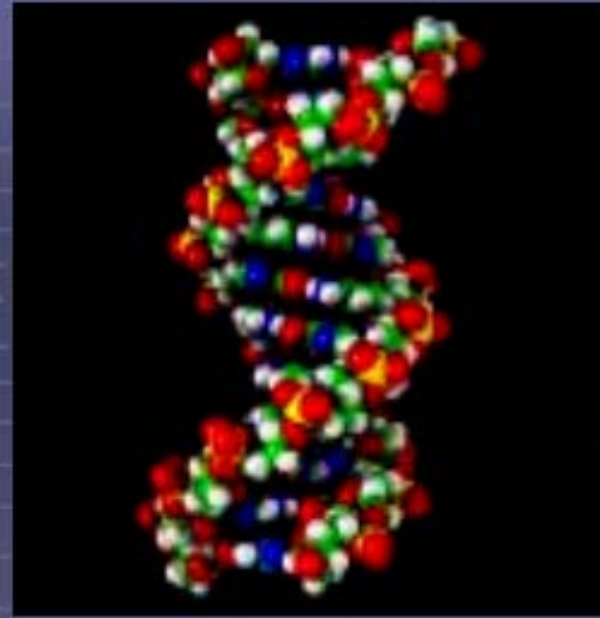

Öğrenilenlerin aktarılması olarak adlandırılan bu olayın öğrenmeye katkısı veya zararı olabilir. Şayet söz konusu aktarmanın yeni öğrenmeye katkısı varsa, buna **olumlu aktarma** denir. Örneğin; bir otomobili kullanmayı öğrenen bir kişi, başka bir model yada marka otomobili de kullanabilir. Diğer taraftan, önceki öğrenme yeni öğrenmeyi olumsuz olarak etkiliyorsa bir diğer ifade ile engelleyici bir özelliği varsa buna da **olumsuz aktarma** denilmektedir. Örneğin; iki parmak yöntemiyle daktilo yazmayı öğrenen birisi, on parmak ile yazmaya çalıştığında zorlanır ve daha yavaş yazar, önceki öğrenme yeni öğrenmeyi olumsuz etkiler.

Ne kalıtım ne de çevre öğrenme ve gelişimde tek başına etkili değildir. Çünkü her ikisi de birbirini tamamlar ve **çevre ile kalıtımsal etmenler etkileşim halindedirler**. Öğrenmede etkileri ve ağırlıklarının ise aynı oranda olduğu söylenebilir. Ancak öğrenme alanı ve türüne göre bazı durumlarda kalıtımsal faktörlerin, bazı durumlarda da çevresel faktörlerin rolü artabilir. Kalıtım ve çevreden hangisinin daha üstün yada önemli olduğu kesin belirlenmemiş olmakla beraber genetiğin daha ağır bastığı söylenebilir. Çünkü birey ne kadar iyi ve sağlıklı ortamda bulunursa bulunsun gelişim genlerin izin verdiği ölçüde meydana gelir.

Öğrenmenin Doğasını Bilmek Öğretmen İçin Neden Gereklidir?

İnsan günlük yaşamında milyonlarca uyarıcıya maruz kalmakta, adeta uyarıcı bombardımanına tutulmaktadır. Örneğin; gözümüze kulağımıza ve diğer duyu organlarımıza gelen fiziksel uyarıcılar sinir sistemimizce seçilerek sinirsel iletilerle mesaj haline dönüştürülmektedir. Daha sonra bu mesajlar, depolanabilme ve hatırlanabilme için sinir sisteminde başka değişimlere uğramaktadır.

SAĞ BEYİN

Vücutun sol yanını
kontrol eder.

SOL LOB

Sözcükler

Mantık

Sayılar

Ardışıklık

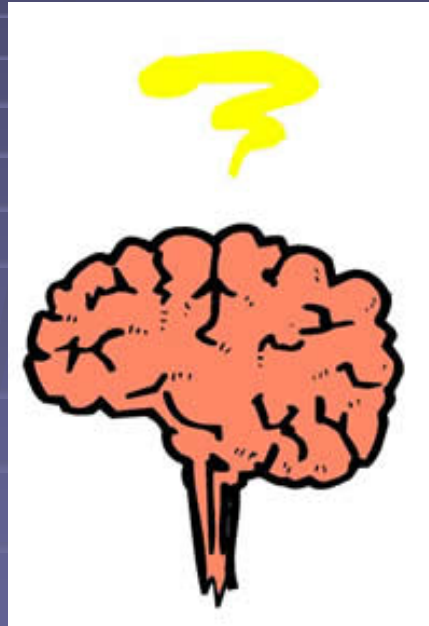
Matematik

Analiz

Listeleme

Konuşma

Yazma

SOL BEYİN

Vücutun sağ yanını
kontrol eder.

SAĞ LOB

Ritim

Müzik

Bütünü görme

Hayal gücü

Hayal kurma

Sentez

Renkler, şekiller

Üç boyutlu düşünme

Görüntüler

Öğretmenler, eğitim durumunda öğrencini beynin her iki yarı küresini de kullanmasını sağlayacak biçimde öğretme-öğrenme etkinliği düzenleyebilir.

Örneğin; somut yaşantı kazandıran

gerçek varlık ve olayları gözlemekten başlayarak mümkün olduğunca çok duyu organına hitap edecek araçlar kullanılabilir.

Öğretmen sınıfa neyin öğrenileceğinin mesajını açıkça vermelidir. Bunu

yaparken öğrencilerden aldığı dönütleri de düzeltmelidir. Amaç; öğrencilerin bilgi, beceri ve davranış düzeylerini arttırmaktır.

Öğrencilerin konuyu yalnızca anlamaları yetmez, onlara demonstrasyon yapmak, yardımla yaptırmak, bağımsız yaptırmak yapılanın alışkanlık haline gelmesini sağlamak gerekir. Yoksa öğrenilenler çabuk unutulur.

Öğrencinin öğrenememesi halinde öncelikle öğrencinin sinir sistemi ve duyu organlarının sağlıklı olup olmadığı empatik bir yaklaşımla öğretmen tarafından kontrol edilmelidir. Sonuca göre önlem alınmalıdır.

